

Kolgans (*Anser albifrons*) A041

1. Status

Niet in Bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

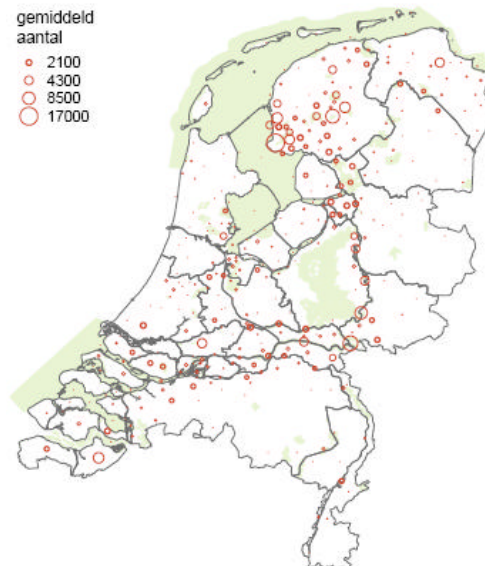
2. Kenschets

Beschrijving: De kolgans is een middelgrote gans en te herkennen aan een witte bles op de snavelbasis en, bij volwassen vogels, aan zwarte vlekken op de buik. Vanuit het noorden van Europees Rusland en West-Siberië komend arriveren de kolganzen vanaf oktober in Nederland. De hoogste aantallen worden in november-februari aangetroffen, in maart trekken de kolganzen weer terug.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de kolgans in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' gunstig. De broedgebieden liggen in de arctische en subarctische gebieden van Rusland en Noord-Amerika. De in Nederland overwinterende ondersoort *A. albifrons albifrons* broedt in Europees Rusland en West-Siberië. Bij *A. a. albifrons* worden vier populaties onderscheiden. De voor Nederland relevante NW-Europese winterpopulatie wordt geschat op 1.000.000 vogels en neemt toe. Nederland herbergt naar schatting 69% van deze populatie.

3. Bijdrage van gebieden

Huidige verspreiding en voorkomen binnen Nederland: De kolgans is vooral talrijk in Friesland (in het merengebied en Gaasterland) en in het rivierengebied, met een accent op de Gelderse Poort. Na het stopzetten van de jacht in 1999 traden wijzigingen op in de verspreiding en toename in gebieden waar de jachtdruk voorheen groot was, zoals in het rivierengebied, Noordwest Overijssel en in de Noordoostpolder.



Verspreidingskaart kolgans

Huidig voorkomen en Natura 2000: In tegenstelling tot de drie soorten rietganzen foerageert een aanzienlijk deel van de kolganzen (30%) binnen Vogelrichtlijngebieden. Het gaat hierbij vooral om Natura 2000 gebieden in het rivierengebied. Veel belangrijke slaapplaatsen zijn Vogelrichtlijngebied.

Gebied	Functie: foerage en/of slapen	Gemiddeld seizoens- gemiddelde 99/00-03/04	Gemiddeld seizoens- maximum 99/00-03/04
(038) Uiterwaarden IJssel	fs	16.700	
(067) Gelderse Poort	fs	10.600	
(068) Uiterwaarden Waal	fs	5.500	
(015) Van Oordt's Mersken	fs	5.000	
(072) IJsselmeer	f	4.400	
(035) Wieden	fs	3.800	
(066) Uiterwaarden Neder-Rijn	fs	2.900	
(013) Alde Feanen	fs	2.700	
(036) Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	f	2.100	
(112) Biesbosch	f	1.800	
(121) Yerseke en Kapelse Moer	f	1.700	
(110) Oudeland van Strijen	f	1.500	
(012) Sneekermeergebied	f	1.400	
(093) Polder Zeevang	f	1.000	
(095) Oostelijke Vechtplassen	fs	920	
(107) Donkse Laagten	f	830	
(074) Zwarte Meer	f	740	
(111) Hollands Diep	f	660	
(019) Leekstermeergebied	fs	640	
(020) Zuidlaardermeergebied	f	630	
(078) Oostvaardersplassen	fs	600	
(109) Haringvliet	f	400	
(122) Westerschelde & Saeftinghe	f	380	
(075) Ketelmeer & Vossemeer	f	220	
(008) Lauwersmeer	f	190	
(115) Grevelingen	f	140	
(012) Sneekermeergebied	s		91.800
(112) Biesbosch	s		34.200
(072) IJsselmeer	s		19.000
(014) Deelen	s		17.600
(074) Zwarte Meer	s		15.000
(111) Hollands Diep	s		14.600
(009) Groote Wielen	s		13.900
(119) Veerse Meer	s		12.100
(107) Donkse Laagten	s		12.000
(109) Haringvliet	s		11.900
(020) Zuidlaardermeergebied	s		10.100
(011) Witte en Zwarte Brekken	s		9.700
(008) Lauwersmeer	s		9.600
(010) Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.	s		6.700
(075) Ketelmeer & Vossemeer	s		6.000
(140) Groote Peel	s		6.000
(094) Naardermeer	s		5.600
(139) Deurnsche Peel & Mariapeel	s		4.000
(122) Westerschelde & Saeftinghe	s		3.900
(103) Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	s		3.000

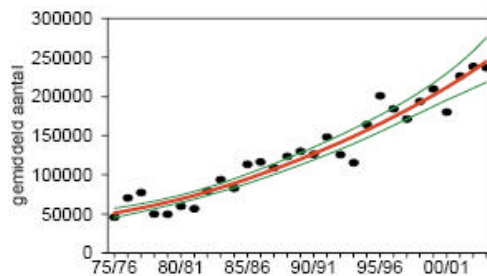
Gebied	Functie: foerage en/of slapen	Gemiddeld seizoens-gemiddelde 99/00-03/04	Gemiddeld seizoens-maximum 99/00-03/04
(023) Fochteloërveen	s		2.300

Aantallen kolganzen in Natura 2000 gebieden

4. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland

In 1970 werden beperkingen gesteld aan de jacht op ganzen: niet meer jagen na 10 uur 's ochtends. Daarna nam de kolgans in Nederland sterk toe. Het algehele jachtverbod in 1999 resulteerde in wijzigingen in de verspreiding.



Aantalsontwikkeling kolgans

Recente ontwikkelingen: De Nederlandse kolganzenpopulatie laat sinds 1981 (1981-2003) een sterke toename zien (die significant is). Over de meest recente periode 1995-2003 neemt de populatie matig toe.

Sommige gebieden waar het beheer van cultuurgrasland wordt geëxtensiverd (bijv. Leekstermeer) laten een afname zien.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

Het verspreidingsgebied is in de laatste twintig jaar groter geworden.

Beoordelingsaspect populatie: gunstig

De toename van de kolgans blijft aanhouden. Het jongenpercentage dat in Nederland wordt vastgesteld vertoont echter een negatieve trend. Dit is mogelijk een dichtheidsafhankelijke reactie op de groei van de totale populatie.

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig

De omvang en de kwaliteit van geschikt leefgebied voor de kolgans nemen niet wezenlijk af.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

Extensivering van het graslandbeheer en beperking van de mestgift kunnen op termijn leiden tot een afname van de aantallen van de kolgans. Gezien de zeer grote oppervlakte van het agrarische grasland is het effect daarvan waarschijnlijk beperkt.

Definitie gunstige staat van instandhouding: Behoud van de huidige situatie is voldoende voor deze soort.

Oordeel: gunstig

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	gunstig	gunstig
Populatie	zeer ongunstig	gunstig
Leefgebied	gunstig	gunstig
Toekomst	gunstig	gunstig
Eindoordeel	zeer ongunstig	gunstig

5. Bronnen

- Ebbinge B.S., Müskens G.J.D.M., Oord J.D., Beintema A.J. & van den Brink N.W. 2000. Stuurbaarheid van ganzen door verjaging en flankerende jacht rondom het ganzenopvanggebied Oost-Dongeradeel (Friesland) in 1999-2000. Alterra-rapport 128. Alterra, Wageningen.
- Kleefstra R. 1999. Slaapplaatstellingen van ganzen en zwanen in het centrale merengebied van Fryslân in de winter van 1998/99. Rapport in eigen beheer, Akkrum.
- Koffijberg K., Voslamber B. & van Winden E. 1997. ganzen en zwanen in Nederland: overzicht van pleisterplaatsen in de periode 1985-94. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Kowallik C. 2002. Auswirkungen von Windenergieanlagen, Straßen und Gebäuden auf die Raumnutzung von Nonnengänsen und ein Prognose-Verfahren zur Konfliktbewertung. Doctoraalverslag, Carl von Ossietzky Universiteit Oldenburg, Oldenburg.
- Madsen J. & Fox A.D. 1995. Impacts of hunting disturbance on waterbirds -a review. Wildl. Biol. 1: 193-207.
- Madsen J., Cracknell G. & Fox A.D. (eds) 1999. Goose populations in the western Palearctic: a review of status and distribution. Wetlands International Special Publication 48/NERI, Wageningen/Rønde.
- Schreiber M. 2000. Windkraftanlagen als Störquellen für Gastvögel. In: Winkelbrandt A., Bless R., Herbert M., Kröger K., Merck T., Netz-Gerten B., Schiller J., Schubert S. & Schweppe-Kraft B. (eds), Empfehlungen des Bundesamtes für Naturschutz zu naturschutzverträglichen Windkraftanlagen. Bundesamt für Naturschutz, Bonn-Bad Godesberg.
- Wille V. 2000. Grenzen der Anpassungsfähigkeit überwinternder Wildgänse an anthropogene Nutzungen. PhD Thesis, Univ. Osnabrück. Cuvillier, Göttingen.